

**Föreläsningar vid
Stockholms
högskola, VT 1894
: L 40:90 A /**

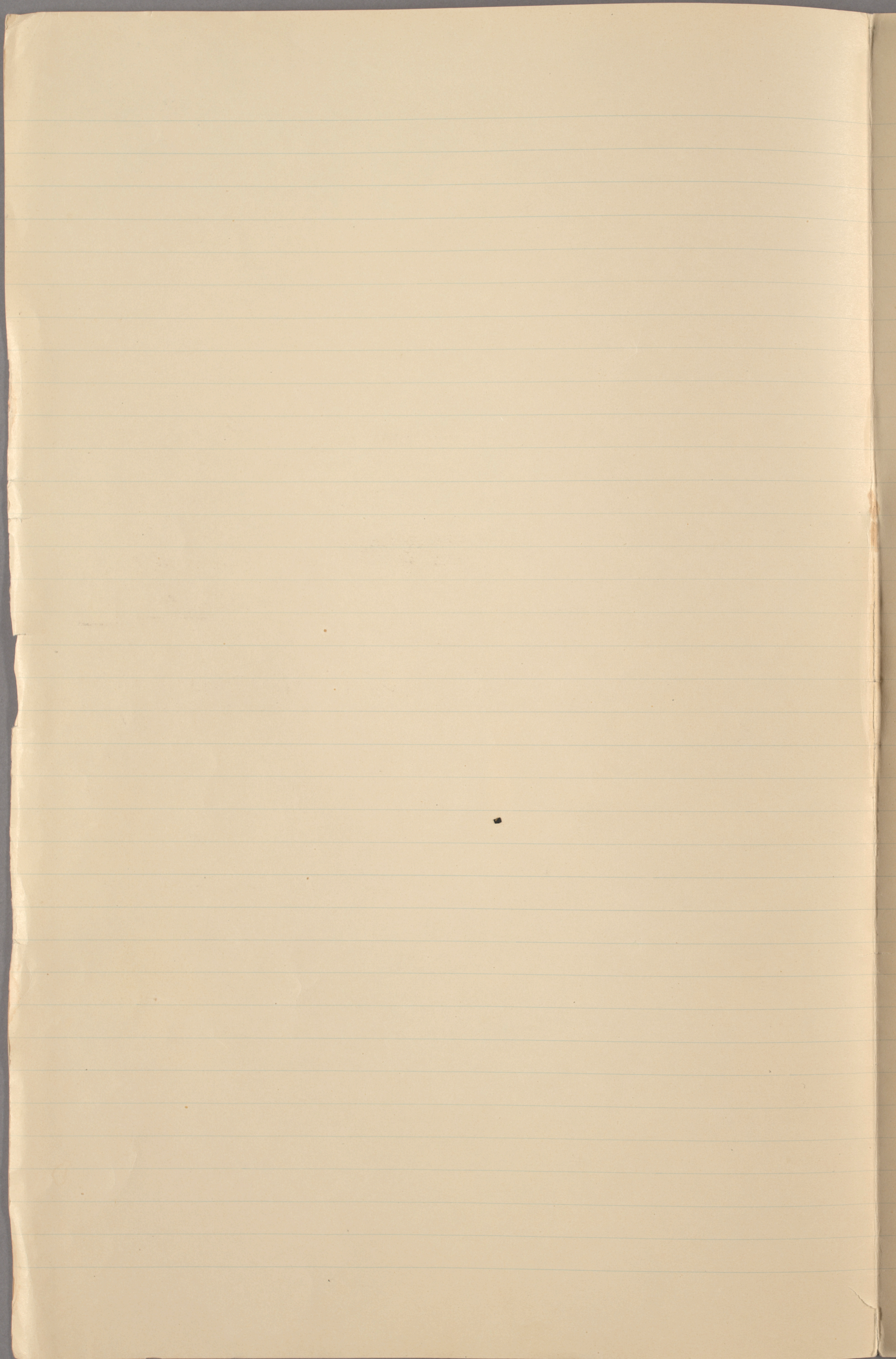
Rydberg, Viktor,

HS L 40:90 A

National Library
of Sweden

9/3/94

om en ny teknik, men på samma gång helt gjort tekniken till
 målarhustan allt i allmänhet, har slutligen ännu en skola uppstått, som
~~inskräpft, att tekniken~~ ^{inskräpft, att tekniken} ~~inte är allt, utan~~ ^{inte är allt, utan} ~~härtem är ett medel för~~ ^{härtem är ett medel för}
 sociala och ideella ändamål, ett medel, som aldrig kan fullkomligas
 nog, men, som om den äfven haure den högsta fullkomligheten, skulle
 vara ny ^{just} ~~medlet~~ ^{medel} ~~icke ändamålet~~. Från den litterära och vetenskap-
 liga sidan var det den vil utgå är bortryckte smilrike filosofen
 Guyau, som i spirituellen och på samma gång varuljärtade ord på-
 minde konstans utifrån därom. Inom ~~de~~ hjälpe konstnärernas olika
 läger, ej minst inom impressionismens, fick denna påminnelse gen-
~~om~~ ~~sympatiskt~~ ~~gen~~ ~~var~~ ~~ämnestone~~ ~~på~~ ~~erhilde~~ ~~värdare~~ ~~noden~~,
 alltså ~~från~~ ~~den~~ ~~och~~ ~~inom~~ ~~den~~ ~~konst~~ ~~tekn~~ ~~kan~~ ~~de~~ ~~all~~ ~~männ~~ ~~het~~ ~~en~~ ~~hade~~,
 en stark opinion i samma riktning utbildat. ~~Man~~ ^{Den} ~~er~~ ^{opinion}
 visade, att man icke blott blifvit led vid att se Guey-lans, fäng-lans
 och ifven haure en den mest profinerade teknik slärad på scener
 och figurer af det beudatte, Fantasyarte, studon också otäckaste
 slag; man ville se denna teknik bättre använd, man framställ, att
 knutten värde rika i färd, ~~eller~~ ~~bl~~ ~~ti~~ ~~kan~~ ~~de~~ ~~värde~~ ~~beg~~ ~~gilt~~ ~~ty~~ ~~het~~ ~~för~~
~~annan~~ ~~på~~ ~~det~~ ~~ta~~ ~~vitt~~ ~~sk~~ ~~ider~~ ~~där~~ ~~hän~~, att den blir till en ansättning af en
 liten krets af färg man ander, men på samma gång fr tor er sin ratio-
 nella och humana betydelse. ~~Man~~ ^{Man} ~~h~~ ^h ~~ä~~ ^ä ~~ng~~ ^{ng} ~~ar~~ ^{ar} ~~ne~~ ^{ne} ~~af~~ ^{af} ~~val~~ ^{val} ~~spr~~ ^{spr} ~~äket~~ ^{äket} l'art
pour l'art hade dragit ^{i hjälpe} ~~sin~~ ~~stora~~ ~~vär~~ ~~lar~~ ~~på~~ ~~en~~ ~~del~~ ~~af~~ ~~pub~~ ~~li~~ ~~ken~~ ~~s~~ ~~h~~ ~~ä~~ ~~la~~
 mod, och till denna ~~större~~ ^{allmänhet} ~~pub~~ ~~li~~ ~~ka~~ ~~hö~~ ~~rd~~ ~~och~~ ~~en~~ ~~elit~~ ~~af~~ ~~kon~~ ~~st~~
 Frankrike har ädlast och bäst. Reaktionen blif stark, till och med
 fanatisk och har och, som man kunde väntat, slagit öfver i åt-
 tilliga ytter ligh eter, ^{särskildt} inom den symboliska skolan, vil ken kan
anser i ny ide alis mus yt ter sk ve ster.

Men i troh af alla dessa revolutioner har icke en enda af de
 många riktningar, som afläst kvarandra i hermsvillet för dagen,
 blifvit tillintetgjord. När en sådan riktning blifvit drifven på
 frönan, leper den och tröper den rätt vil nedanför frötrappan.
 Det är fördenkall den franska konsten är så mångskiftande och
 har plats för tal anger af alla slag. Den är som en blomsteräng,
 rik ej endast på ex em plar af nå gra på bl om ster slag, utan rik äfven på
er ol ika ar ter. Den gamla Davidiska klassismen leper ännu, som

9/3.94

1

[Faint, illegible handwriting covering the rest of the page]

än i nya gestaltningar. Formidealismen har än i dag i Douguereau och
 hans lärjungar sina af en stor allmänhet beundrade utjfrare. Po-
 mantiken är ej heller död. Fulhetmåleriets leper och ~~men~~ ^{knapp} ~~inte~~
~~af~~ ^{friska och obetyg öreklamartid} längre som en hyllning åt det fula, utan som ett ofta
 vemodigt och djupt fattadt erkännande af dess tillvaro. Bland de
 framstående konstnärerna firas namnen, såvitt jag vet, icke en enda
 principiel fulhetmålarare, en 2. målar det fula, därför att han firaktes
 & icke vil ha öga för det vackra; men väl från det vildana, som
 med penseln predika, att det fula kan vara omöjligt för något audivt
vackert, 2. genomlyser och förklarar det, eller också, om det fula, det
 människodade, ^{än är} ~~en~~ ^{en} stäktning till eländet, till de sociala misfir-
 hållandena, ~~och~~ ^{ut} gör en språk på vår medkänsla och uppmanar till
 förök att förbättra vår samhälls-förhållanden. Till dessa målare,
 hör Alfred Roll, 2. helst målade gatuarbetarne i Paris, och i en stor
 cykel skildrat arbetet, Brejken Kriget med en ärlighet i en verklig-
 hetskraft, 2. gör stakt inträng, ^{Mr. Roll är också} ~~och~~ ^{en} ~~totalt~~ ^{en} man för att göra de
 främste fängsrellemer. Till samma läger hör också Francisque Raf-
faelli, 2. ~~med~~ ^{med} en ofta sträckt melankoli, men utan spår af känns-
samhet ~~skildrar~~ ^{skildrar} människor i laudkap i utkanten af Paris; den
 lille. huregaren, 2. har hvad han behöfver & känner sig nöjd, arbetar, &
 tappert strider mot nöden, och håller sig uppe i kampen, där i stiden
 slagne, 2. icke vet hur han skall finna en måltid & ett tak i för hafvudd,
 och separen, hvass enda tröst är brännvinsflaskan. Raffaelli är, ~~han~~
~~man~~ ^{rikt} ~~sagt~~ de ~~stora~~ ^{rika} ~~svaviddernas~~ och de fattiga människornas ~~skild.~~
~~framställare~~. Roll & Raffaelli äro ännu i sina bästa år, Raffaelli född
 1845, Roll 1847. Beträffat hör de till impressionisterna, 2. i själva
 verket delat sig i flera olika skolor och rekryterat äfven nyidea-
 lismen, ^{jämför} ~~med~~ de symbolistiska och nygotiska riktningarna, hvilka
 uppstod som en protest mot en ^{fantastisk} ~~ide~~ ^{ide} ~~form~~ & banal materialism,
 N: 426. Till nyidealismens Nestor, Paris de Chavannes, det
 dekorativa måleriets firvärdste mästare i det snart gångna
 halfsekllet, kommer jag längre fram, då jag nämligen
 skall afsluta ~~den~~ ^{den} ~~europai~~ ^{europai} redogörelsen för det 19 århundrets
 måleri med en framställning af den europeiska nyidealismen.
 Hvad 2. här visas i afb. af hans pensel, är blott en afbild grupp

9/3. 94.

i ett större helt och representerar den Keramiska Konsten. Med
 som dekorativa ^{arbeten} ~~arbeten~~ har Guis de Chavannes mycket Hôtel de
 Ville & Pantheon i Paris, samt offentliga byggnader i Anciens & sin
 födelsestad Lyon. Guis de Chavannes är lärjunge af Thomas Couture,
 men medan läraren helt skildrade sedesfirdärpet - mina åhörare,
 borde erinna sig hos Decadence, de Romains, d. jag först outalar & visat
 här - har Guis d. Ch. helt sett de ljusa vidorna i det svarta,
 helt skildrat kräftan, och de vana & enkla ~~vidor~~ sederna hos de
 gamla folken i deras storhetstid, och i sina allegoriserande och
 symboliserande verk gifvit sina gestalter en förmedelitet, som,
 ehuru påminnande om den grekiska, likväl icke är grekisk, utan
 en äkta modern ^{förmedelitet} och klarare än skönare just firdenskall, och
 som bildar med hans grå färgton, hans egendomliga skilning
 af alla naturföremål och hans ytterligt enkla kompositioner ett
 helt af ädelt & firdänt & högt allvar. De många anledningar,
 som ~~hans~~ ^{ämnena} från hans måleri tyddit honom, att smickra de sinnliga
 lustarne, har han möjlighet utvidhat att begagna sig, ja ända där
 han, att han vid sådana tillfällen gifvit vissa figurer en ²⁶ karlighets
 på bordet sina mina åhör. åtskilliga prof på hans Konst, till
 hr. jag pruddes återvända. Guis de Chavannes är en Konstans skols-
~~man~~ ^{i detta ort} ~~och endast några få~~ bästa mening.

N: 429
 = 7. Nu ett par tre teffor, valda i höpen af målningarna på de senaste
 utställningarna i Paris. Den s. här visas, är af G. Meunier & ut-
 ställdes förliden år. Den framställer, som vi se, ett Katakombfirdir någon-
 ställen på landsbygden i Frankrike. Skolsalen är den största möjligen:
 från luften, d. gifvit Konstnären tillfälle att göra landskapet, och den
 gamla prestertlige läraren och barnen till ett väckert helt med fird
 och ljus om framtidsloften i.

N: 454. Här åter om "Trikerie-damnen" af Francois Flameng,
 en af de Konstnärer, d. medverkat vid dekoreningen af ^{Sorbonnes} ~~den~~ nyuppfirda
 universitetsbyggnaden i Paris, & hvar väggen han påminnt om
 det gamla Sorbonnes stor minnen, om Abelard filosofen, Richelieu
 Statsmannen, Rollin skalden, samt i storstarkt komprimerade sym-
 bolisk-allegoriska scener framställt kulturtilldragelser, sådana som
 boktryckeriets uppkomst, renässansen d. s. v. På bordet ligga åtskilliga

9/3. 94

afbildningar af Franc. Flamenqs verk. År 1879 vann Flamenq salongen som pris med sin målning "Eindstema," s. finns här bland de andra afbildningarna. Francois Flamenq står nu tillvida i närheten af nyidealisterna, att han mest älskar ~~flit~~ den florentinska ugnvärmarens mästare, Sandro Botticelli, Masaccio, Ghirlandajo och Benozzo Gozzoli. När han, efter att ha studerat dem, återvände till Paris, gjorde den utställning, s. då egde rum ^{avslutades} i Paris, enligt hans egna ord, ett ytterligt obeklagligt intryck på honom. Folketsmåleriets stånd då i sitt högsta blom i hade inkräktat nästan hela salongen. Han tyckte sig se rundt omkring sig plumpa människokarikatyper med mer eller mindre och brännvinslukter. Han älskar, sade han, verkligheten, äfven hans, riktigheten, ärligheten i allting; men lyckligtvis är det vackra och förnämlda verklighet såväl som det fula, och människorna hafva fin det förnämlda en naturlig instinkt, som konsterna, bland sina andra uppgifter, till uppgift att odla.

N: 408. Här åter en teckning, s. väckte allmänt bifall, ^{utställda bilden är} "Besogne faite", ^{en äkta} "Äfte" "Fullgjordt arbete" af Joseph Bail. Det framställer, som vi se, en ^{propp} rikspojke, ^{en äkta} som efter sin fars död, ~~men~~ ^{slungad om} och en pålitlig och hjälpsam ^{slungad om} hufvudsak, s. efter väl förriktadt arbete njuter i ^{lättissheden} filosofiska funderingar sin cigarett. Teckningen är hållen i svart & vitt, ^{akcenterna äro förklarade} och bildar med sin ^{klarhet} färgskala utmärkt, och det hela är ett tillbehör, prägladt af en ^{klarhet} sannaaktig humor.

Jag lärnar nu fin tillfället det franska måleriets, för att öfvergå till det samtida tyska. Jag började för tiden förmin att redogöra för detta och amur mig nu biva gifva en kort repetition af denna redogörelse, innan jag i nästa föreläsning pröfver den sanna. Jag utelämnar dock till vidare den s. k. Nazarenska skolan, för att återkomma till henne i samband med nyidealismen, med hvilken nazarenerna ha en visse tydlig frändskap.

9/3. 94. (ferts. sil. 7-8. 20/10. 93. 2-3-4-5-6. 24/10. 93. 5-6-7-8. 27/10. 93.)

N° 10.

N° 11.

N° 12.

